

اکبر ردهای تاروسه تار

نوشته‌ی امیراسای . ممدنهاوندی

www.ketab.ir

سرشناسه: اسدی، امیر، ۱۳۶۵ -

عنوان و نام پدیدآور: آکوردهای تار و سه تار / امیر اسدی، حامد نهاوندی.

مشخصات نشر: مشهد، انتشارات [پنجاه و نه]، ۱۳۹۵

مشخصات ظاهری: ۶۷ ص؛ مصور، پارسیون.

شابک: ۴- ۴۱- ۶۱۷۹- ۶۰۰- ۹۷۸-

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

موضوع: تار — نمودار نویسی ها

موضوع: Chord diagrams--Setar (Iranian musical instrument)

موضوع: سه تار — نمودار نویسی ها

موضوع: Chord diagrams (musical instrument)

موضوع: آکوردها

موضوع: Chord (Music)

سناسه انتشار: نهاوندی، حامد، ۱۳۵۸ -

رده بندی رکن: ۵۴۱/۵۴۲ الف ت/ ۶۵۴ MT

رده بندی یویی: ۷۸۹/۷۲

شماره کتابشناسی: ۷۶- ۴۲۲

آکوردهای تار و سه تار

نوشته‌ی: امیر اسدی - حامد نهاوندی

ویرایش: سمیه گروسی نژاد

طرح جلد: فهیمه غفاری

صفحه آرا: فرید دهقانی - مرجان جلالی

تصاویر و اشکال گرافیکی: مسعود اسدی

چاپ اول: ۱۳۹۷

تعداد: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۲۳۰۰۰ تومان

چاپ: سایان

شابک: ۴- ۴۱- ۶۱۷۹- ۶۰۰- ۹۷۸-

انتشارات پنجاه و نه مشهد

تلفن: ۰۵۱-۳۸۴۴۶۰۹۵

فهرست	
مقدمه	۶
تئوری مقدماتی	۸
گام ها	۹
گام ماژور	۹
گام مینور ملودیک	۹
گام مینور هارمونیک	۱۰
گام مینور طبیعی	۱۰
فواصل	۱۰
تریاها	۱۲
معکوس تریاها	۱۳
علائم آکوردها	۱۴
آکورد هفتم ماژور	۱۴
آکورد هفتم مینور	۱۴
آکورد هفتم دومینانت	۱۵
آکورد هفتم نیم کاسته	۱۵
آکورد هفتم کاسته	۱۵
آکورد افزوده هفتم ماژور	۱۵
آکورد افزوده هفتم کوچک	۱۶
آکورد مینور هفتم	۱۶
آکورد ماژور ششم	۱۶
آکورد مینور ششم	۱۶
آکورد چهارم معلق	۱۷
آکورد دوم معلق	۱۷
حذف پنجم در آکورد	۱۷
آکوردهای ماژور یا مینور با نهم اضافه شده	۱۷
آکوردهای سوم نیم بزرگ	۱۸
آکوردهای کوک دو می سل دو	۱۹
آکوردهای کوک دو فالار	۳۳
آکوردهای کوک دو فاسل ر	۴۷
آکوردهای کوک دو سل لار	۶۰

مقدمه

از آنجایی که استفاده از آکوردهای متشکل از فواصل سوم در موسیقی ایرانی همواره همراه با مناقشه بوده است و در بعضی مواقع مورد قبول اساتید موسیقی ایرانی نبوده، بهتر است این موضوع را با شفافیت بیشتری بررسی نمود.

زمانی که یک نت بر روی سازهای اکوستیک نواخته می شود، در واقع مجموعی از صداهای اکوردی با فواصل معین در نت نواخته شده نهفته است که در ساده ترین حالت، آن نت را می توان برابر با یک اکورد هفتم دومینانت در نظر گرفت. البته این صداهای نهفته شده در نت به سختی شنیده می شوند و می توان آنها را با رنگ های نهفته در نور خورشید مقایسه کرد که هنگام باریدن باران می توانیم هفت رنگ آن را در آسمان مشاهده کنیم. پس چه بخواهیم و چه نخواهیم این رنگ ها با زخمه های ساز ما به گوش خواهند رسید و استفاده از آکوردها تنها به پرنگتر شدن هارمونیک های فرعی منجر می شود.

البته تمرکز این کتاب بیشتر بر روی آکوردهایی است که از روی هم قرار گرفتن فواصل سوم، درست شده اند و آکوردهای سکوندال، کوارتال

اجرای آکوردها بر روی ساز تار و سه تار از ایده اولیه تا عملی شدن آن حدود چهار سال به طول انجامید. در همناوای این سازها با ساز پیانو در اکثر مواقع دچار مشکل می شدیم. به عنوان مثال تار و سه تار تنها به عنوان نقش ملودیک قابل استفاده بودند و تداخل سیم های واخوان با هارمونی اجرا شده بر روی پیانو منجر به محدودیت استفاده از آکوردهای متنوع تر می شد.

با توجه به قابلیت ساز تار و سه تار در تنوع کوک ها، سیم های واخوان را در راستای همناوای با گام موردنظر کوک کردیم و به ساختاری سیستماتیک برای پیاده سازی آکوردها دست یافتیم که بعدها قابلیت های بیشتری همچون دستیابی به آکوردهای معکوس، آکوردهای کوارتال و ... از دل کوک های متنوع ایجاد شده بر ما معلوم شد.

ریشه آکوردها معمولاً به غرب نسبت داده می شود درحالیکه با نگرشی دقیق تر به فیزیک صوت و قوانین اکوستیک سازی اثبات شده است که آکوردهای متشکل از فواصل سوم در حقیقت همان هارمونیک های فرعی نهفته شده در نت پایه می باشند.

منظور برای دستیابی به آکوردهایی با سونوریت شفاف تر می توان از انواع کوک های متنوع بهره برد. در سازهای زهی معمولاً سیمها با فواصل چهارم و یا پنجم نسبت به هم کوک می شوند که این امر منجر به سهولت روند انگشت گذاری در اجرای ملودی ها می شود.

کوک های مطالعه شده در این کتاب اکثراً با رعایت این موضوع نوشته شده اند. غیر از کوک دو می سل دو که سیم اول با سیم دوم تشکیل فاصلاً سوم می دهد لذا بهتر است از این کوک بیشتر برای مقاصد هارمونیک استفاده شود. همچنین لازم به ذکر است که جهت دستیابی به آکوردهای متنوع تر در کوک خاص می توانیم سیم ها را یک پرده بم تر و یا به اندازه نیم پرده ریزتر کوک کنیم.

کتاب در پیش رو تلاش است در جهت آشنایی هنرجویان تار و سه تار با ساختار آکوردها و شناخت فواصل بر روی دسته ساز که این امر به واسطه تصاویر، اشکال گرافیکی و نت نویسی بر روی خطوط حامل منجر به خودآموز بودن این مجموعه گردیده است. امید است امکانات اضافه شده همچون دسترسی به فواصل متنوع تر و استفاده از رنگ آکوردها، در پیشبرد طرح های ملودیک و هارمونیک موسیقی ایرانی مفید واقع شود.

و یا کوینتال مورد بحث ما نمی باشند که با توجه به پتانسیل زیاد موسیقی ایرانی برای استفاده از این نوع آکوردها، در شماره های بعدی این کتاب به این آکوردها نیز خواهیم پرداخت.

در چند سده ی اخیر تلاش های زیادی در زمینه ی علم هارمونی و آکوردها صورت گرفته که موسیقی را غنی از رنگ های گوناگون برای بیان احساسات می کند. به عنوان مثال حس های متنوعی همچون ترس و یا ابهام در هارمونی موجود است که اگر قصد بیان این احساسات را تنها با ملودی تک خطی داشته باشیم، جز سایه ای محو، چیزی از آنها برای بیان نخواهیم داشت. هرچند که با نواختن چند نت پشت سر هم و ایجاد فواصل ملودیک می توان احساس یک آکورد را منتقل کرد، اما مسلماً شناخت دقیق و استفاده به موقع از آنها در شفافیت بیان ملودی نقش مهمی ایفا می کنند.

از آنجایی که برای تدوین این مجموعه الگوی جامعی در دست نبود با بررسی مجموعه کوک های جمع آوری شده توسط استاد احمد عبادی و تدوین برخی کوک ها با فواصل جدید بر روی سه تار و تار به مجموعه ای دست پیدا کردیم که آکوردها بر روی آنها کاربردی تر بودند و متوجه شدیم بعضی از آکوردها بر روی بعضی از کوک ها طنین بهتری دارند و به همین